

Under strikt embargo till kl. 17:00 den 14:e mars 2013

UNDP:s Human Development Report 2013:

Syds uppgång har förändrat den globala maktbalansen

Massiv fattigdomsminskning och en växande global medelklass är resultatet av de stora utvecklingsframgångarna i Afrika, Asien och Latinamerika.

Enligt årets HDR – *Syds uppgång: Mänskliga framsteg i en värld av mångfald* – har utvecklingen i Syd under 2000-talet radikalt omformat världen. Många utvecklingsländer driver nu den ekonomiska tillväxten och hundratals miljoner människor har lyfts ur fattigdom, samtidigt som en global medelklass håller på att växa fram.

Enligt rapporten saknar uppgången motstycke – både vad gäller hastighet och omfattning. Aldrig tidigare har levnadsvillkoren och framtidsutsikterna förändrats så dramatiskt, så snabbt och för så många människor.

Rapporten betonar att fenomenet sträcker sig långt utöver de så kallade BRIC-länderna, medelinkomstländer som ofta representeras av Brasilien, Ryssland, Indien och Kina. Den visar att fler än 40 utvecklingsländer har gjort större framsteg i mänsklig utveckling under de senaste decennierna än vad som har kunnat förutses. Framstegen kan, enligt rapporten, till stor del förklaras av fortsatta satsningar på utbildning, hälsovård och sociala program samt ett ökat utbyte och samarbete med en allt mer sammankopplad värld. Dessa historiska framsteg skapar möjligheter för Syd och Nord att samarbeta på nya sätt – för att främja mänsklig utveckling och hantera gemensamma utmaningar, som exempelvis klimatförändringen.

UNDP:s högsta chef, Helen Clark, skriver i förordet att hon hoppas att rapporten ska ge ett betydelsefullt bidrag till utvecklingsdebatten genom att beskriva utvecklingens specifika drivkrafter och föreslå prioriteringar för framtida politiska handlingsprogram.

Några exempel på utvecklingen i Syd:

- Kina och Indien fördubblade sin ekonomiska avkastning per capita på mindre än 20 år – dubbelt så snabbt som under den industriella revolutionen i Europa och Nordamerika. ”Den industriella revolutionen handlade om kanske hundra miljoner människor, men detta är en berättelse om miljarder människor”, kommenterar Khalid Malik, rapportens huvudförfattare.
- Enligt rapportens beräkningar kommer den sammanlagda produktionen i de tre ledande ekonomierna i Syd – Kina, Indien och Brasilien – år 2020 överstiga den sammanlagda produktionen för USA, Tyskland, Storbritannien, Frankrike, Italien och Kanada.
- Andelen människor i världen som lever i extrem fattigdom har minskat från 43 procent 1990 till 22 procent 2008 och fler än 500 miljoner människor har lyfts ur fattigdom bara i Kina. Det innebär att

världen i princip redan uppnått det millenniemål som går ut på att halvera andelen människor som lever på mindre än 1,25 dollar per dag till år 2015.

- Utvecklingsländerna nästan fördubblade sin andel av världshandeln – från 25 till 47 procent – mellan 1980 och 2010. Handeln mellan länderna i Syd var den största orsaken bakom ökningen – den har under de senaste 30 åren ökat från under 10 till över 25 procent av den totala världshandeln. Under samma period sjönk handeln mellan utvecklade länder från 46 procent till under 30 procent. Ökad handel har lett till högre mänsklig utveckling i de flesta utvecklingsländer.
- Länderna i Syd är alltmer sammanlänkade och beroende av varandra. Mobiltelefoner med internetuppkoppling finns nu i de flesta hushåll i Asien, Latinamerika samt i stora delar av Afrika. Brasilien, Kina, Indien, Indonesien och Mexiko har mer daglig trafik på sociala medier än alla andra länder, USA borträknat. Men det handlar inte bara om virtuella sammankopplingar – migrationen mellan utvecklingsländer översteg nyligen nettomigrationen från Syd till Nord.
- Världen bevittnar just nu en närmast episk "global ombalansering". Rapporten förutspår att "Syds uppgång" kommer att fortsätta och till och med öka under 2000-talet.
- Globala institutioner har ännu inte anpassat sig till den historiska förändringen. Kina, med världens näst största ekonomi och den största valutaservan, har endast 3,3 procent andel i Världsbanken, mindre än Frankrikes 4,3 procent. Indien, som snart går om Kina som världens folkrikaste land, har inte ens en permanent plats i FN:s säkerhetsråd och Afrika, med en miljard människor i 54 suveräna nationer, är underrepresenterat i nästan alla internationella institutioner.

Politiskt ledarskap, globalt engagemang

2013 års rapport lyfter fram fler än 40 utvecklingsländer vars framgångar inom mänsklig utveckling under de senaste decennierna varit väsentligt snabbare än det globala genomsnittet. Rapporten tittar sedan närmare på 17 av dessa länder, från de mest högpresterande (med Kina i spetsen) till de många mindre länderna i Syd som också visat på stora framsteg (exempelvis Chile, Ghana och Thailand).

Även om det finns stora skillnader mellan dessa länder – historiskt, ekonomiskt och politiskt – har de vissa saker gemensamt; de allra flesta har letts av proaktiva, aktiva stater (*developmental states*) som sett till att dra fördel av de möjligheter som världshandeln erbjuder. De har också investerat i landets humankapital genom hälso- och utbildningsprogram samt andra viktiga sociala tjänster. "Politiken bör vara människocentrerad och främja möjligheter samtidigt som den skyddar mot negativa risker", argumenterar rapporten samtidigt som den varnar för att kortsiktiga åtstramningsåtgärder, oförmåga att ta itu med interna ojämlikheter och bristande politiskt deltagande kan äventyra den framtida utvecklingen.

Flera ledande nationer i Syd skapar nya paradigmer för att främja mänsklig utveckling och minska klyftorna genom nyskapande sociala program som i allt större utsträckning också har kommit att inspirera länderna i Nord. Banbrytande program i Brasilien, Indien och Mexiko har exempelvis bidragit till att minska inkomstklyftorna samt förbättra hälsa och utbildning i fattiga samhällen, säger rapporten.

New Yorks borgmästare, Michael Bloomberg, som reste till Mexiko för att se hur programmet *Oportunidades* fungerade på nära håll, förklarar i ett bidrag till rapporten varför hans stad vände sig till Latinamerika för att utforma sina program för fattigdomsbekämpning. "Ingen har monopol på goda idéer" skriver Bloomberg. Rapporten innehåller dessutom bidrag från bland andra Nobelpristagaren Amartya Sen, chefen för Japans motsvarighet till Sida, Akihiko Tanaka, och den turkiska utvecklingsministern Cevdet Yilmaz.

Möta utmaningar med bibehållen dynamik

Syd står inför långsiktiga utmaningar, som de i många fall delar med länderna i Nord; en åldrande befolkning, miljöproblem, sociala klyftor, glapp mellan tillgång till utbildad arbetskraft och tillgängliga jobb samt problem att ta tillvara medborgarnas samhällsengagemang. Dessa utmaningar kräver både nationella och globala lösningar för att den mänskliga utvecklingen ska säkerställas.

Att inte göra något åt miljöproblemen (särskilt när det gäller klimatförändringen), kan dessutom stoppa, eller till och med vrida tillbaka, framstegen i världens fattigaste länder och samhällen. Enligt rapporten riskerar antalet extremt fattiga att öka med upp till 3 miljarder år 2050, om inte miljökatastrofer avvärs genom samordnade globala åtgärder.

I mer avancerade utvecklingsländer bidrar den åldrande befolkningen till att öka försörjningsbördan för den arbetande delen av befolkningen – precis som i Nord är det allt färre som ska försörja allt fler, konstaterar rapporten. Vissa fattiga regioner kan dock dra nytta av en ”demografisk utdelning”, när den arbetsföra andelen av befolkningen stiger – detta förutsatt att samhället rustar för att dra nytta av detta.

Med hjälp av prognoser undersöker rapporten potentiella demografiska effekter av ambitiösa nationella utbildningssatsningar. Resultatet antyder att snabbare framsteg inom utbildning också avsevärt bidrar till att minska barnadödligheten. I Indien skulle exempelvis en utbildningssatsning, liknande den som gjorts i Sydkorea, kunna minska barnadödligheten för kommande generationer med så mycket som hälften. Forskningen i rapporten visar att satsningar på att utbilda kvinnor närmast kan ses som en universallösning för att påskynda mänsklig utveckling.

Rapporten varnar dock för att politisk ovilja att adressera problem kan leda till oroligheter, särskilt om de ekonomiska möjligheterna inte håller jämna steg med utvecklingen inom exempelvis utbildningsområdet. Detta blev tydligt under upproren i arabländerna. De sociala spänningarna är dessutom akut kännbara för många utvecklade länder, där åtstramningspolitik och sjunkande tillväxt lett till svårigheter för miljontals människor. Enligt rapporten finns det numer ”ett ’syd’ i Nord och ’nord’ i Syd”.

Nya resurser, nya möjligheter, nya institutioner

Enligt rapporten har Syd både kompetens och resurser att bli en ännu starkare kraft i den globala utvecklingen. Utvecklingsländerna håller två tredjedelar av världens totala valutareserv, varav mer än 3 biljoner USD bara i Kina, och ungefär tre fjärdedelar av de 4,3 biljoner USD i tillgångar som kontrolleras av nationella placeringsfonder globalt. Även en liten andel av dessa enorma summor kan ha en snabb mätbar påverkan på den globala fattigdomen och på mänsklig utveckling, säger rapporten.

2013 års rapport hävdar att Syds uppgång utmanar befintliga globala institutioner att förändra sig och hitta nya sätt för länder och regioner att samarbeta och möta gemensamma utmaningar. När de äldre institutionerna inte anpassar sig uppstår istället nya mekanismer, som kan innebära parallella och överlappande strukturer, inklusive regionala handelsavtal, säkerhetsgrupperingar och utvecklingsbanker samt rent bilaterala avtal.

Enligt rapporten borde Syd ges både större representation och större ansvar i den globala styrningen. Det globala systemet behöver reformeras och rapporten förespråkar en mer ”enhetlig pluralism”, driven av ”ansvarsfull suveränitet” som tar hänsyn till att nationella politiska beslut i dagens sammanlänkade värld också kan påverka både grannländer och planeten som helhet.

Om HDI: Måttet för mänsklig utveckling, Human Development Index (HDI), introducerades i den första Human Development Report år 1990. HDI är ett sammansatt mått på utveckling som utmanar de rent ekonomiska måtten på nationella framsteg. HDI i 2013 års rapport omfattar 187 länder och territorier. Bristfällig data förhindrar HDI-uppskattningar för åtta länder: Marshall Öarna, Monaco, Nauru, Demokratiska folkrepubliken Korea, San Marino, Somalia, Sydsudan och Tuvalu. HDI-värden och ranking, som presenteras i tabell 1 i rapportens statistiska bilaga, är beräknade med hjälp av den senaste jämförbara statistiken för hälsa, utbildning och inkomst. Tidigare HDI-värden och ranking har retroaktivt räknats om genom att använda samma uppdaterade data och aktuella metoder och finns presenterat i tabell 2 i statistikbilagan. **HDI-ranking och värden i 2013 års Human Development Report kan därför inte jämföras direkt med HDI-ranking och värden från tidigare års rapporter.**

OM DENNA RAPPORT: Human Development Report är en redaktionellt oberoende publikation från FN:s utvecklingsprogram, UNDP. Human Development Report 2013 finns tillgänglig, på tio olika språk, för kostnadsfri nedladdning här: <http://hdr.undp.org>.

OM UNDP: FN:s utvecklingsprogram (UNDP) är FN:s globala nätverk för utveckling. Vi sammanlänkar länder med kunskap, erfarenhet och resurser som hjälper människor att förbättra sina liv. UNDP har verksamhet i 177 länder där vi arbetar för lokala lösningar på globala och nationella utmaningar. UNDP samordnar också arbetet med att uppfylla millenniemålen till 2015. Mer information hittar du på www.undp.se.